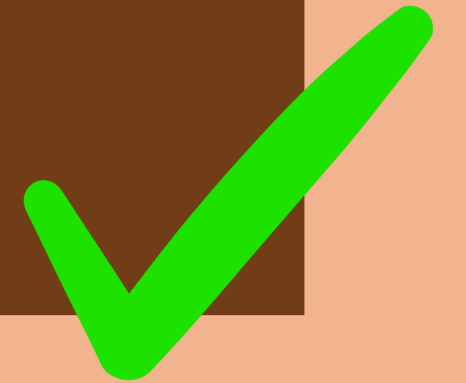

ДІНИ РӘСІМДЕРДІ ӨТКІЗУДІҢ ЖӘНЕ МИССИОНЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІ РЕТТЕСТІРУДІҢ ЗАҢНАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

Орындаған: Ержанова Аружан, 2 курс Дінтану мамандығы
Ғылыми жетекші: Кантарбаева У.Ж., филос.ғ.к., қауым.
профессор

7-БАП. ДІНИ ЖОРАЛАР МЕН РӘСІМДЕР

1. Діни бірлестіктер құлшылық ету орындарын ұстауға құқылы.
2. Құдайға құлшылық ету, діни жоралар, рәсімдер және (немесе) жиналыстар **ғибадат үйлерінде (ғимараттарында) және оларға бөлінген аумақта, құлшылық ету орындарында, діни бірлестіктер мекемелері мен үй-жайларында, зираттар мен крематорийлерде, жақын жерде тұратын адамдардың құқықтары мен мүдделері сақталған жағдайда тұрғын жайларда, қажет болған кезде қоғамдық тамақтандыру объектілерінде бөгетсіз жүргізіледі (жасалады).** Өзге жағдайларда діни іс-шаралар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

3. ҚҰДАЙҒА ҚҰЛШЫЛЫҚ ЕТУДІ, ДІНИ ЖОРАЛАРДЫ,
РӘСІМДЕРДІ ЖӘНЕ (НЕМЕСЕ) ЖИНАЛЫСТАРДЫ ӨТКІЗУГЕ
(ЖАСАУҒА), СОНДАЙ-АҚ МИССИОНЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІ
ЖҮЗЕГЕ АСЫРУҒА:

2) Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың, сот және құқық қорғау органдарының, қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз етумен, жеке тұлғалардың өмірі мен денсаулығын қорғаумен байланысты басқа да қызметтердің;

3) діни білім беру ұйымдарын қоспағанда, білім беру ұйымдарының аумағында және ғимараттарында **жол берілмейді.**

4. Қоғамнан уақытша оқшаулауды қамтамасыз ететін арнайы мекемелерде ұсталатын, жазаны орындайтын мекемелерде отырған, арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталықтарында әлеуметтік қызмет көрсетуден өтетін, стационарлық көмек көрсететін денсаулық сақтау ұйымдарының емделушілері болып табылатын адамдарға олардың немесе олардың туысқандарының тілегі бойынша салт жораларының қажеттілігі жағдайында Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен **тіркелген діни бірлестіктердің діни қызметшілері шақырылады.** Бұл ретте діни жораларды, рәсімдерді және (немесе) жиналыстарды өткізу көрсетілген мекемелердің (ұйымдардың) қызметіне кедергі келтірмеуге, басқа адамдардың құқықтары мен заңды мүдделерін бұзбауға тиіс.

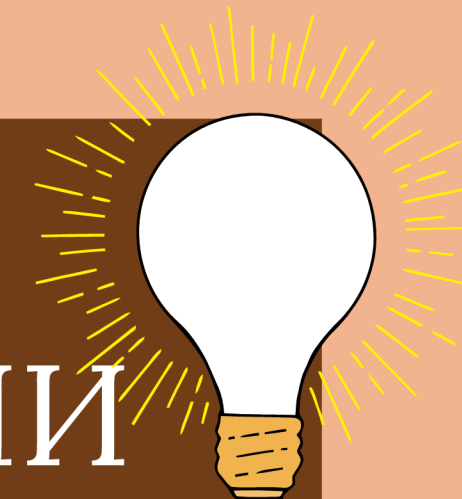
Осылайша, «Интерфакс-Дін» агенттігінің хабарлауынша, Православиелік сарапшылар қауымдастығы мемлекет басшысы Нұрсұлтан Назарбаевқа үндеу жолдаған. Атап айтқанда, үндеуде: «Бізді Қазақстан Республикасының діндер туралы заңының қабылдануы абдырап қалды, оның жетінші бабына сәйкес барлық діни конфессияларға мемлекеттік мекемелерде, бірінші кезекте ауруханалар мен түрмелерде шіркеулер құруға тыйым салынады», - делінген.

Демек, қауымдастық өкілдері 64 православиелік аурухана мен түрме шіркеуі жабылады деп есептейді. «Заңның «тоталитарлық, ең алдымен, ваххабилік секталармен күресу мақсатында» қабылданғанын айта келе, православиелік сарапшылар «мемлекет сектанттық пен экстремизммен күресудің күшті әдістері жеткіліксіз екенін және толық секуляризацияға сүйену екенін түсінуі керек» деп атап өтті.

Мұсылмандар үшін 100-ден астам мешіт немесе түрмелердегі намазхана, православиелік христиандар үшін 63 шіркеу мен намазхана ашылған.

7-1-БАП. ҒИБАДАТ ҮЙЛЕРІНЕН (ҒИМАРАТТАРЫНАН) ТЫС ЖЕРЛЕРДЕ ДІНИ ІС-ШАРАЛАР ӨТКІЗУ ТУРАЛЫ ХАБАРЛАМА

1. Осы Заңның 7-бабының 2-тармағында көрсетілген діни іс-шараларды қоспағанда, діни бірлестік ғибадат үйлерінен (ғимараттарынан) тыс жерлерде **діни іс-шаралар өткізу туралы хабарламаны** (бұдан әрі – хабарлама) облыстың, республикалық маңызы бар қаланың және астананың жергілікті атқарушы органына қағаз жеткізгіште немесе электрондық цифрлық қолтаңба арқылы куәландырылған электрондық құжат нысанында олар өткізілетін күнге дейін **он жұмыс күнінен кешіктірілмейтін** мерзімде береді.

3. Хабарламада мыналар көрсетіледі:

1) мақсаты;

2) діни бірлестіктің – ғибадат үйлерінен (ғимараттарынан) тыс жерлерде діни іс-шараларды ұйымдастырушының атауы, бизнес-сәйкестендіру нөмірі, діни бірлестіктің тұрған жері, діни бірлестік басшысының немесе өкілдерінің байланыс деректері;

3) діни әдебиетті және діни мазмұндағы өзге де ақпараттық материалдарды, діни мақсаттағы заттарды таратуға арналған арнайы тұрақты үй-жайлардың, сондай-ақ ғибадат үйлерінен (ғимараттарынан) тыс жерлерде діни іс-шаралар өткізуге арналған үй-жайлардың орналастырылуын айқындау жөніндегі нұсқаулықта көзделген талаптарға сәйкес келетін ғибадат үйлерінен (ғимараттарынан) тыс жерлерде діни іс-шаралар өткізуге арналған үй-жайлар немесе қозғалыс маршруттары;

4) жоспарланатын күні, басталу және аяқталу уақыты, қатысушылардың болжамды саны;

5) дыбыс күшейткіш техникалық құралдарды, автомобиль көлігі құралдарын пайдалану ниеті, олардың жалпы саны мен қозғалыс маршруты;

6) хабарлама берілген күн.

Жаппай діни рәсімдерді өткізудің мысалы ретінде Қазақстанда **исламдық және христиандық мерекелерге арналған рәсімдерді** келтіруге болады. Құрбан айт мұсылман мерекесінде мал союға және сатуға рұқсат беретін жергілікті атқарушы органдар. Сондай-ақ, православиелік христиан дінінің өкілдері шомылдыру рәсімінен өту және рәсімдік шомылдыру рәсімін өткізу кезінде әкімдікпен міндетті түрде келіседі.

Бұл заңның мақсаты - «Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы» Қазақстан Республикасының Заңын іс жүзінде жүзеге асыру болып табылады. Біріншіден, діни қызмет және діни бірлестіктер туралы заңнаманы бұзғаны үшін заңды жауапкершілікті белгілеу, сондай-ақ рухани (діни) білім беру ұйымдарында білім алушылардың құқықтарын қорғаудың құқықтық кепілдіктерін жетілдіру, діни бірлестіктердің қызметін оңтайландыру.

Заң Қазақстан Республикасының **Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне**, «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының кодексіне, «Әскери міндеттілік туралы» Қазақстан Республикасының заңдарына және **Әскери қызмет туралы**, «Заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу және филиалдар мен өкілдіктерді есептік тіркеу туралы», «Коммерциялық емес ұйымдар туралы», «Лицензиялау туралы», «Экстремизмге қарсы іс-қимыл туралы» және т.б. өзгерістер мен толықтырулар енгізеді.

ҚР ДІНИ ҚЫЗМЕТ ЖӘНЕ ДІНИ БІРЛЕСТІКТЕР ТУРАЛЫ ЗАҢНАМАСЫН БҰЗҒАНЫ ҮШІН ӘКІМШІЛІК ЖАУАПКЕРШІЛІК КҮШЕЙТІЛДІ.

Айыппұлдар айтарлықтай өсті. Мысалы, діни бірлестіктің өз жарғысында көзделмеген қызметті жүзеге асыруы лауазымды адамдарға және діни бірлестіктердің жетекшілеріне 200 АЕК мөлшерінде, заңды тұлғаларға – үш ай мерзім қызметін тоқтата отырып, 300 АЕК мөлшерінде айыппұл салуға әкеп соғады. Бұрынғы заңда мұндай айыппұлдар болмаған.

- Сонымен қатар, бап мынадай тармақтармен толықтырылды: мемлекеттік органдарда, ұйымдар мен мекемелерде, білім беру және денсаулық сақтау ұйымдарында **діни бірлестіктердің ұйымдық құрылымдарын құру** – лауазымды адамдарға 100АЕК мөлшерінде, органдарға, ұйымдар мен мекемелерге, мемлекет басшыларына 200 АЕК мөлшерінде айыппұл салуға әкеп соғады;
- уәкілетті органның келісімінсіз шетелдік діни орталық тағайындаған адамның діни бірлестікті басқаруы, сол сияқты діни бірлестік басшысының **кәмелетке толмағандарды қызметке тартуға** және (немесе) қатысуына жол бермеу шараларын қолданбауы кәмелетке толмаған баланың ата-анасының бірі немесе оның басқа да заңды өкілдері қарсылық білдірсе, діни бірлестік Қазақстан Республикасының азаматтарына – 50АЕК мөлшерінде, шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдарға – елу АЕК мөлшерінде айыппұл салуға Қазақстан Республикасынан әкімшілік жолмен шығарып жіберуге әкеп соғады.

Қылмыстық және әкімшілік кодекстерде рұқсат етілмеген діни қызмет, яғни тіркелмеген діни бірлестіктерді ұйымдастыру және олардың қызметіне қатысу, белгіленген орындардан тыс діни қызметке қатысу, діни материалдарды лицензиясыз тарату немесе діни қызметкерлерді оқыту, мемлекеттің рұқсатынсыз діни әдебиеттермен сауда жасау немесе мемлекет бекітпеген жерлерде, сондай-ақ миссионерлік қызметті міндетті тіркеусіз жаңа жақтаушыларды тарту мақсатында дінді талқылау.

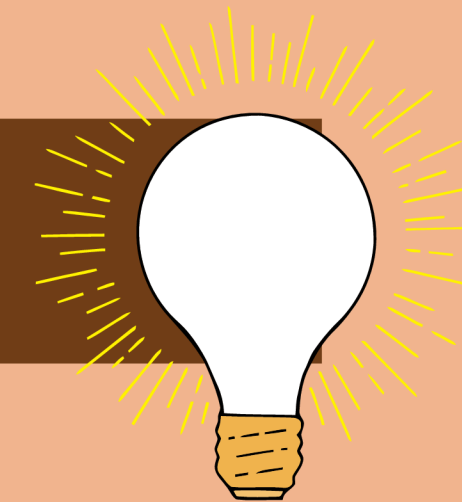
Мұндай әрекет үшін қылмыстық жазаға **7 жылға дейін бас бостандығынан айыру және 20 419 000 теңгеге (46 700 доллар)** дейінгі айыппұл кіреді. Онша ауыр емес бұзушылықтар үшін жергілікті прокурор мен судья қосымша сот ісін жүргізусіз әкімшілік айыппұлдар сала алады. Әкімшілік жазаға **30 тәулікке дейін қамауға алу және жеке тұлғаларға 583 400 теңгеге (1300 АҚШ доллары), лауазымды тұлғаларға 875 100 теңгеге (2 000 АҚШ доллары), ұйымдарға 1 458 500 теңгеге (3 300 АҚШ доллары)** дейінгі айыппұлдар кіреді.

29 желтоқсанда президент Тоқаев қол қойған «Дін және діни қызмет туралы» заңға енгізілген түзетулер ғибадат үйлерінен тыс қызметпен айналысатын діни ұйымдар үшін бұрын талап етілетін рұқсат беру жүйесінің орнына хабарландыру жүйесін енгізеді.

Сонымен қатар, жекелеген сауда және бизнес орталықтары өз аумақтарында жергілікті атқарушы органның рұқсатынсыз ғибадат ету үшін арнайы бөлмелер (намазхана) ашқан жағдайлар болды. Бұл фактілер Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы заңның діни рәсімдерді, ғибадаттар мен рәсімдерді өткізу талаптарын бұзу ретінде бағаланды. Мұндай құқық бұзушылықтар үшін ст. "Әкімшілік құқық бұзушылық туралы" Қазақстан Республикасы Кодексінің Жеке тұлғаларға 50 АЕК және заңды тұлғаларға 200 АЕК мөлшерінде айыппұл түрінде әкімшілік жауапкершілік көзделген, қызметі 3 ай мерзімге тоқтатыла тұрады.

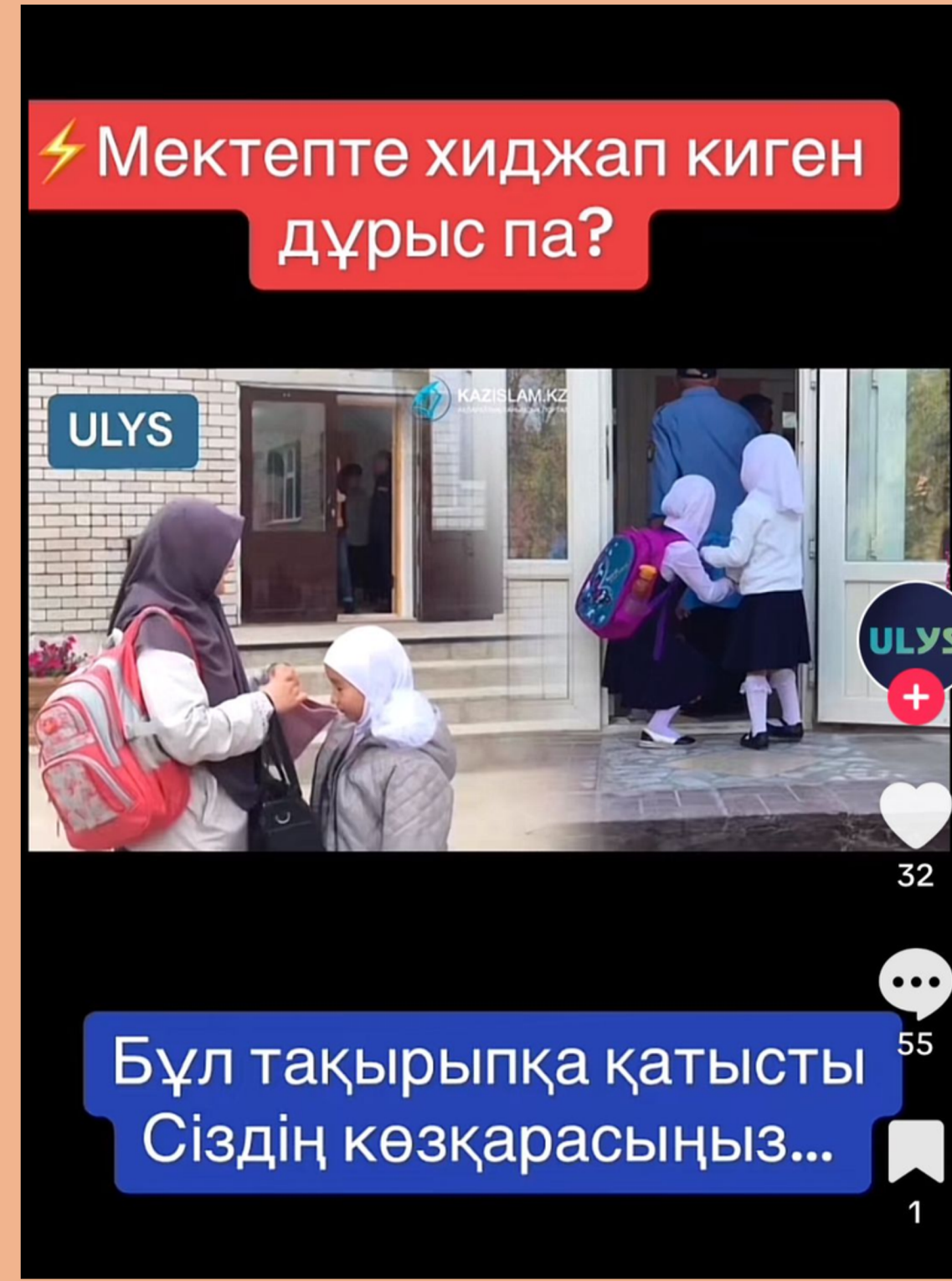

СОҢҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР

2021 жылғы 29 желтоқсанда "Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы" Заңға, оның ішінде діни ғимараттардан тыс жерлерде діни іс-шараларды өткізуге қатысты өзгерістер енгізілгенін атап өткен жөн. Заңға осы өзгеріс енгізілгенге дейін заңды тұлғалар діни бірлестіктерден басқа намазхана ашу үшін келісім ала алады. Басқарма сонымен қатар өзгертулер енгізілгеннен кейін **ғибадат ету орындарынан тыс жерде намаз бөлмелерін ашуға тек ресми тіркелген діни бірлестіктерге рұқсат етілетінін** атап өтті.

ТАЛҚЫЛАУ

**5) МИССИОНЕРЛІК ҚЫЗМЕТ-
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АЗАМАТТАРЫНЫҢ,
ШЕТЕЛДІКТЕРДІҢ, АЗАМАТТЫҒЫ
ЖОҚ АДАМДАРДЫҢ ДІНГЕ ЖҮГІНУ
МАҚСАТЫНДА ҚАЗАҚСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АУМАҒЫНДА
ДІНДІ ТАРАТУҒА БАҒЫТТАЛҒАН
ҚЫЗМЕТІ;**

1. Қазақстан Республикасының азаматтары, шетелдіктер және азаматтығы жоқ адамдар миссионерлік қызметті тіркеуден өткеннен кейін жүзеге асырады.

2. Миссионерлік қызметті жүзеге асыратын адамдарды тіркеуді облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың жергілікті атқарушы органдары құжаттар берілген күннен бастап күнтізбелік **отыз күннен аспайтын мерзімде жүргізеді**. Миссионер ұсынған материалдар бойынша қорытынды алу үшін **дінтану сараптамасын** жүргізу кезінде тіркеу мерзімі тоқтатыла тұрады.

3. Қазақстан
Республикасының
аумағындағы
миссионерлер
облыстардың,
республикалық маңызы
бар қалалардың және
астананың жергілікті
атқарушы органдарында
**жыл сайын қайта
тіркеуден өтуге
міндетті.**

4. Миссионерлер тіркелу үшін жергілікті атқарушы органдарға мынадай құжаттар мен материалдарды:

1) паспортының немесе жеке куәлігінің көшірмесін;

2) миссионерлік қызмет аумағы мен мерзімі көрсетілген өтінішті;

3) діни бірлестіктің атынан миссионерлік қызметті жүзеге асыру құқығына діни бірлестік берген құжатты;

4) заңды тұлғаны мемлекеттік тіркеу (қайта тіркеу) туралы анықтаманы және өкілі миссионер болып табылатын діни бірлестік жарғысының көшірмесін;

5) миссионерлік қызметке арналған діни әдебиетті, діни мазмұндағы өзге де ақпараттық материалдарды, діни мақсаттағы заттарды ұсынады.

6. Миссионерлердің діни мазмұндағы материалдарды және діни мақсаттағы заттарды пайдалануына дінтану сараптамасының оң қорытындысын алғаннан кейін жол беріледі.

5. Миссионер ретінде тіркеуден өту үшін құжаттар ұсынған

Қазақстан Республикасының азаматтарын, шетелдіктерді және азаматтығы

жоқ адамдарды **дінтану сараптамасының теріс қорытындысы негізінде,**

сондай-ақ, егер олардың миссионерлік қызметі **конституциялық құрылысқа, қоғамдық тәртіпке, адамның құқықтары мен бостандықтарына, халықтың денсаулығы мен имандылығына қатер төндіретін болса,** тіркеуден бас тартылады.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА
РАХМЕТ!